

AMERIŠKO ZASTAVO so Japonci decembra 1941 pousmili z mnogih obkovi in s Filipinov, ter ujeli precej naših vojakov. Vojni departement je v minulem tednu objavil poročilo o krutem postopanju Japoncev z vjetimi ameriškimi vojaki, mornarji in civilisti. V odgovor na te grozovitosti se ameriška zastava pomika z ameriško armado in mornarico vred proti Japoncem, da obračuna z mikačom za njegove zločine. Gornje je slika z ameriškega prodiranja na otokih južnega Pacifika.

Hitler spet svaril pred nevarnostjo "boljševizma"

FIRER PO ENAJSTIH LETIH VSTOPA NA CELO TRETJEMU RAJHU. — NAMIG ANGLIJI IN ZED. DRŽAVAM ZA OBYAROVANJE "CIVILIZACIJE" V EVROPI IN PO SVETU

Dne 30. januarja je Adolf Hitler praznoval 11. obletnico svoje oblasti nad nemško državo. Ko je nastopil službo glavarja tretjega rajha, je izjavil, da bo nacizem v Nemčiji obveljal tisoč let in se razširil po Evropi in dalje. Dolgo mu je šlo po sreči, vse skozi do zime l. 1941, ko so njegove armade naletale pred Moskvom in Leningradom na prvi resen odpor.

Prejšnja gotovost izginila

Kakor ob vsaki obletnici nacizma, je Hitler govoril tudi letošnjega 30. januarja. Doslej je bil vselej bombastičen. Zbijal je šale iz Anglije, norčeval se iz "navinosti" vlade Zed. držav in miloval ljudstva zaveznikov dežel, "ker se puste vleči mednarodnemu židovstvu za nos."

Zadnjega 30. januarja je svoj ton spremenil. Po židovstvu je še udrihal. Anglijo je še dolžil za povzročitelja vojne. A njegov glavni poudarek je bil, da sedaj, v petem letu te največje borbe, je lahko že prav vsakemu jasno, čemu se vrši in med kom. Po njegovem je to vojna Nemčije za civilizacijo in za obvarovanje Evrope na eni strani, in vojna Rusije za njen boljševizem ter za zaslužje Evrope na drugi.

Kaj čaka Evropa, če Nemčija ne zmaga?

Doslej je Hitler še v vsakem takem govoru svečano zagotavljal, da je zmaga Nemčije neizbežna. A dne 30. jan. pa je v govoru, ki je trajal le 23 minut, nemškemu ljudstvu slikal, kaj ga čaka, "če" Rusija zmaga. Preprosto mu je popolno uničenje. Citiral je izjave sovjetskih državnikov o potrebi "preobrazbe" nemškega naroda in tolma-

čil, kaj bi to pomenilo. V glavnem iztrebljenje nemške inteligence, uničenje nemške državne sile, vse nemške in zapadnoevropske kulture, ki se je razvijala 2.500 let in novo zastupljanje od boljševizma pogazenih ljudstev z židovstvom.

Na kratko, ako zmaga nad Nemčijo Rusija, bo konec civilizirane Evrope in na ves svet bo legla boljševiška mora.

Angleži zaigrali svoj imperij

Zelo ostro je Hitler v tem govoru spet obsojal Angleže, ki jih ima mednarodno židovstvo na niti. Zakrivil so vojno, kakor prejšnje vojne v Evropi, v svoji tradicionalni politiki izigravanja evropskih sil v namenu, da prevladuje na kontinentu njihova kombinacija. To je angleška politika ravnotežja sil v Evropi.

V sedanjih vojni pa jim je ušlo, pravi Hitler, ker je bil njihov prvotni namen boj proti Rusiji, a so sedaj z njo v enem taboru. Če Nemčija pade, bo potem Velika Britanija na vrsti, ker osamljena, z ostanki zap-

(Konec na 3. strani.)

Nekaj sličic iz razredne družbe in o dvoje vrst ljudi: višjih in nižjih

Dne 19. januarja je časopisje v Chicagu s kričaviimi naslovi oznanilo novico, da je bila v luksurnem hotelu Drake umorjena žena ameriškega diplomata Franka S. Williamsa. Skozi ves teden in dalje je ameriško časopisje na dolgo in široko razjasnjevalo ta misteriozni umor. Samo hči je bila priča, ko je v apartment njene matere prišla neka ženska, namerila revolver na obe in mater smrtno zadela.

Umorjena dama je bila iz višje družbe. Njen mož je bil pred vojno ataše v ameriškem poslanstvu v Tokiu. Sedaj je v državnem departementu v Washingtonu. V njenih varnostnih shrambah v bankah so dobili gotovine v vsoti okrog \$600,000 in draguljev v vrednosti blizu \$50,000.

Policija je v preiskavi zasliševala hčeri pokojnice, služničad v hotelu in pritiskala sumnjo za zločin na mnoge povsem nedolžne osebe. Časopisje je pikantnosti in "senzacionalnosti" razglašalo na način, kakršen med maso čitateljev "najbolj vleče".

Iste dni se je dogodila v neki jeklarni na južni strani mesta eksplozija. Pet delavcev je bilo ubitih. Z eno notico se jih je odpravilo v pozabljenost.

Na severni strani Chicaga se je v municijski tovarni zgodil požar. Pet delavk na nočnem šihu je izgubilo življenje v plamenih.

Dne 29. januarja sta šla Lawrence Porter in njegova žena v Stone Parku pri Chicagu na ših kot običajno. Oba sta zaposlena v vojni industriji. On prihaja z dela ob 2. ponoči. Ona pričinja z delom ob 11. ponoči. Imela sta šest otrok. Tri ure vsako noč so bili sami doma. Njihna starost je bila od 5 mesecev do 11 let. Mož in žena sta delala, da si bi družina kupila hišo. Ni igrala stanovati pri drugih, ako imaš šest malih otrok!

Omenjenega večera, ko je odšla mati na ših, je razgreta peč, ali pa nabrani plin v nji, povzročil ogenj. En deček, star 9 let, se je rešil, ostalih pet otrok je zgorelo. Ko so očeta in mater poklicali iz tovarne, je hiša še gorela. Mater so morali siloma držati, da ni planila vanjo po otroke, ki jih ni bilo več.

O nesreči so čikaški listi na kratko poročali skozi dva dni, po ostali deželi enkrat.

O "misterioznem" umoru Mrs. Williamsove še vedno pišejo. Ona je bila nekaj. Munijski delavci pa so le "navadni" ljudje in njihove bajte niso hotel Drake ali pa Ambassador East.

ZELENIŠKI TIKETI NA ČRNEM TRGU

V tej deželi ljudje veliko potujejo. Trgovski krogi in drugi, ki morajo po opravkih na velike razdalje, si rezervirajo sedeže in postelje, a čestokrat jim je v regularnem železniškem uradu, kjer prodajajo vozne listke rečeno, "vse oddano". Ako hočeš odpotovati in se udobno voziti, moraš na črni trg. Tam se tiketi za isti vlak, o katerem so ti na postaji rekli, da so vse rezervacije v njemu že oddane, še dobe — seveda če plačaš zahtevano ceno, ki je mnogo višja kot pa postavna železniška tarifa. Za večje razdalje plačujejo potniki celo po \$50 več za vozino kot pa je postavna cena. Tak je črni trg z voznimi listki. Vsi vedo zanj in potniki apelirajo, naj oblast kaj ukrene v protekcijo njihovih želj. Pritožbe proti temu črnemu trgu s tiketi so prišle tudi na naslov čikaškega župana Kellyja, ki je obljubil poizvedeti, kako je s to rečjo in res delegiral par policijskih uradnikov v ta namen. Poročala sta mu, da nista mogla izslediti

Produkcija premoga presegla lani vse prejšnje rekorde

Kdor se še spominja, koliko vpitja je bilo od lanskega aprila naprej proti premogarjem, bodisi v časopisju, v radiu, v zveznem kongresu in na shodih, in kako so kritiki unije UMW hoteli dokazovati, da bodo morale jeklarne vsled stavk premogarjev obrat zelo omejiti in ene vsake čas prenehati, promet na železnica bo vsled pomanjkanja premoga zaostal, in da vsem našim vojnim naporom proti nemški nemarnosti — ta si je takrat upravičeno predstavljala, da bo vsled "anarhije" v premogarskih revirjih in vsled trme J. L. Lewisa produkcija premoga silovito padla.

V resnici je bila večja kot še katerikoli leto prej.

United Mine Workers Journal, ki je glasilo unije UMW, ugotavlja v svoji drugi številki v tem letu, da je znašala produkcija na poljih mehkega premoga lani 590 milijonov ton, ali 10 milijonov ton več kakor leta 1942 in 80 milijonov več kakor leta 1941.

Se celo na antracitu, kjer je občutno pomanjkanje delavcev, je lanska produkcija znašala 60,326,000 ton, ali tisoč ton več kot leta 1942.

"Nation" o problemih Jugoslavije

V znani liberalni reviji "Nation" z dne 29. januarja ima o Jugoslaviji ter o osvobodilnem gibanju v nji pod naslovom "The Plot Against Yugoslavia" daljšo razpravo Bogdan Radica, bivši šef tiskovnega biroja jugoslovanske zamejne vlade.

V isti številki "Nationa" ima njegova urednica Freda Kirchwey članek z naslovom "Fotich Should Resign."

"Nation" se dobi povsod, kjer prodajajo magazine. Ali pa si ga naročite direktno. Posamezen izvod stane 15c. Naslov: Nation, 55 Fifth Ave., New York 8, N. Y. Združeni odbor jugoslovanskih Amerikancev sporoča, da si naj to številko Nationa nabavi vsakdo, ki se zanima za jugoslovansko vprašanje.

VAŽNA SEJA ODBOROV J. S. Z.

V petek 4. februarja bo v SDC v Chicagu seja odbora JSZ, ki bo ob enem letna seja upravnega odbora Proletarca.

Kadar Proletarca prečitata, ponudite ga znanu s priporočilom, da če se mu bo vsebina dopadla, naj si ga naroči.

pri prodajalcih železniških tiketov nič nepostavnega. Vpričo policajev menda ja ne bodo odražali ljudi, posebno še ne, če se jim taki varnostni organi v naprej izdajo, kdo da so. Črni trg namreč ne bi mogel funkcionirati brez protekcije.

CIO bo sodeloval na mednarodni konferenci unij

AFL POJASNJUJE ODKLONITEV VABILA NA KONGRES V LONDON. — PHILIP MURRAY O POMENU SOLIDARNOSTI DELAVSTVA ZA BODOČNOST ČLOVEŠTVA IN MIRU

Se pred sejo eksekutive Ameriške delavske federacije, ki se je vršila v Miamiu v Floridi in bila zaključena koncem minulega tedna, je bilo znano, da bo odklonila vabilo zveze angleških unij (British Trade Union Congress) na mednarodno konferenco delavskih strokovnih organizacij, ki se prične po dotedaj zasnovanem načrtu 5. junija v Londonu. To bo prva mednarodna delavska (unijska) konferenca v tej vojni.

O stališču AFL z ozirom na to konferenco smo komentirali v prejšnji številki. Na omenjeni seji v Miamiu je bila potrjena v bistvu izjava podpredsednika Matthew Wolla, ki je ameriški javnosti poudarjal, da AFL noče z unijami v Sovjetski Rusiji nikake skupnosti.

Tudi CIO ji je v napotje

Izjava, sprejeta na seji AFL v Miamiu skuša opravičiti odklonitev vabila na mednarodno konferenco v London bolj na široko, kakor Wollova prejšnja izjava. Poudarja, prvič, da bodo na nji ruske delavske unije, ki po ameriškem in angleškem standardu niso svobodne, pač pa aparat vlade.

Drugič, iniciativa za sklicanje mednarodne unijske konference bi morala priti iz urada Mednarodne zveze strokovnih unij, ne iz glavnega stana zveze angleških unij, kot se je dogodilo v tem slučaju.

Mednarodna zveza delavskih unij, kateri je pridružena tudi AFL, ima določbo, da se v vsaki državi prizna le eno unijsko gibanje, namreč eno zvezo unij. Omenjena mednarodna zveza priznava v Zed. državah samo Ameriško delavsko federacijo.

Glavni faktor v nji je angleška unijska zveza. Če bi torej sklicala tak mednarodni kongres zastopnikov delavskih unij Mednarodna delavska zveza, bi se ga iz Zed. držav smela udeležiti samo AFL.

Citrinova parlamentarna poteza

Walter Citrine, glavni tajnik Zveze angleških unij, pa je želel, da pridejo na ta mednarodni kongres zastopniki vseh unij iz Zed. držav kot iz drugih dežel, in iz tega razloga je sklicanje podzvela zveza organiziranega delavstva v Angliji namesto Mednarodne zveze strokovnih unij. To mu konservativni glavarji AFL jako zamerijo in v svojem odgovoru pravijo, da bodo na mednarodni delavski konferenci vseno sodelovali, toda ne na tisti, ki jo sklicujejo angleške unije 5. junija v London, pač pa na oni, ki se bo vršila v Philadelphiji pod pokroviteljstvom ILO (mednarodnega delavskega urada), ki je bil ustanovljen pod avspicijo lige narodov po prejšnji vojni in še posluje po njenih določbah.

Je velika razlika med ILO in IFTU

Toda med kongresom, ki bo 5. junija v Londonu, in med konferenco, ki bo 30. aprila v Philadelphiji, je velika razlika.

Na prvem bo zastopano samo organizirano delavstvo. A v Mednarodnem delavskem uradu, ki ga je ustanovila liga narodov, pa ima vsaka pridružena dežela tri zastopnike: enega vlada, drugega delavske organizacije, in tretjega delodajalci.

AFL je v tej deželi edina delavska organizacija, ki je zastopnik (Konec na 3. strani.)

Svoboda tiska in govora odvisna od lastnikov časopisja in radia

Okrog dvajset posameznikov kontrolira nad polovico cirkulacije ameriških dnevnikov in magazinov. Ista skupina si podjarmlja tudi čezdalje več radio postaj pod svojo kontrolo.

Vsa tri omrežja — oziroma sedaj so na pritisk zvezne oblasti za reguliranje komunikacij štiri — so posest multimilijonarjev.

Vse tri glavne ameriške časopisne agencije so prav tako pod kontrolo in v posesti bogataških interesov.

Vsi ti monopoli so sovražni vsakemu gibanju, ki ga smatrajo za nasprotnega privatnim interesom. Pobijajo socialno zakonodajo, podpirajo reakcijo v kongresu in v legislaturah in skrbje, da glas za ljudske pravice ne pride prepogosto med maso. Včasih so bili ameriški listi posest posameznikov ali pa malih lokalnih skupin, s katerimi je bilo tudi delavskemu tisku mogoče tekmovati.

Ker ni bilo radia, je imel delavski govornik in kandidat skoro toliko možnosti priti s svojimi idejami pred ljudstvo kakor govornik in kandidat kapitalistične stranke. Ako ni imel denarja, da bi najel dvorano, je govoril z zaboja, ki si ga je postavil na uličnem pločniku. Radio je to spremenil. In pa monopol bogatašev nad časopisjem.

Zato ima dvajset posameznikov v govoru in tisku več moči in vpliva, kot pa petnajst milijonov organiziranih delavcev. Tako bo ostalo, dokler se teh 15 milijonov ne odloči za svoje časopisje, svoj radio in svojo politično stranko.

Napačne statistike o cenah živil in stanarini

Koliko so cene življenskih potrebščin višje od onih, ki so bile v veljavi leta 1941, predno smo bili potegnjeni v vojno?

Urad delavskega departementa za statistike (Bureau of Labor Statistic) trdi, da so se od takrat zvišale 23,4%. Statistični podatki AFL in CIO pa izkazujejo 43,5 odstotkov zvišanja.

Mezdo je na podlagi takozvane Little Steel formule dovoljeno zvišati od iste dobe samo 15 odstotkov.

Zastopniki CIO in AFL so pred merodajnim vladnim odborom koncem januarja skupno nastopili v zahtevi za odpravo omenjene formule, in pa proti zavajalnemu poročanju statističnega biroja delavskega departementa o cenah.

Njihov argument je, da delavski departement jemlje za podlago svoji statistiki le glavne vrste živil in pa cene, kakršne imajo v nekaterih velikih mestih. Za pravilne podatke bi moral vzeti v poštev tudi mala mesta in na nova okrožja municije in druge vojne industrije, kjer sploh ni nikakih dostopnih cen.

Delavski departement se v svojih statistikah ne ozira na kršnje dostopnih cen, niti ne upošteva, da jih v novih industrijskih mravljiščih sploh ni. Tudi ne jemlje v obzir, da se sedaj prodaja po takozvanih dostopnih cenah slabše izdelke in dražje, torej je treba vzeti za podlago ne samo zvišanje cen v denarju, ampak tudi znižanja v kvaliteti.

Statistična urada CIO in AFL sta na podlagi gornjega merila ugotovila, da so se oblačila podražila v treh letih 74 odstotkov.

K podražitvam se bi moralo prišteti tudi tista živila, ki se vsled slabše kvalitete toliko prej spridijo in razne druge načine, po katerih so odjemalci primorani plačati več kot "dostopne" cene, ne da bi prodajalci kršili regulacije. Izognejo se jim s slabšim blagom, ali pa s tem, da so stare oznake konserviranih živil odpravili in dali na trg slabše pod novimi znamkami, za katere ni dostopnih cen, ker takih znamk prej sploh bilo ni.

Statistika delavskega departementa o stanarinala je tudi površna in zavajalna, ker ne jemlje v upoštevanje podražitve sob,

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Socialnega razvoja in razrednega boja ne bi mogel nihče ustaviti

Earl Browder ni edini, ki je vladajočim obetal prenehanje ostre razredne borbe in življenje med posameznimi sloji v prijeteljskem razmerju.

Zagotovilo ameriškemu kapitalizmu, da bodo njegovi (Browderjevi) pristaši v bodoče skozi "mnogo let" podpirali "private enterprise" in prenehali s propagiranjem socializma med ljudstvom, ki se ga brani, zato, da bodo po vojni lahko vsi sloji složno delovali v duhu teheranske deklaracije, ni dobilo v zvezi industrialcev in v trgovski komori nobenega ploskanja in pritrjevanja.

Gospodje, ki vladajo gospodarski sistem te dežele, vedo, da ne more Earl Browder izpolniti nobene take obljube, niti ne potrebujejo za svoj "free enterprise" njegove stranke, ker jim sedanjí dve zadostujeta.

Tudi vedo, da je svojo obljubo izvršil edino ker jo je moral. Moskva želi po tej vojni prijateljstva in sodelovanja z Zed. državami. Potrebovala bo kredit in material. In pa dolgotrajen mir, da si opomore.

Torej, da ne bo te njene politike nihče kalil, naj se komunistična stranka razpusti in delovanja za socializem v Zed. državah, kar se Browderja, ameriške komunistične stranke in biveše kominterne tiče, naj bo konec.

Ameriška plutokracija ve, da se bo razredni boj vzlic temu nadaljeval in se pripravila za po prihodnjih volitvah, še bolj pa po vojni, za odločen spoprijem, ne z Browderjevim novim komunističnim političnim društvom, pač pa z unijami, dasi ne propagirajo razrednega boja in še manj pa socializem. Vzlic temu so one poosebljenje razrednega boja, čeprav se večinoma niti ne zavedajo tega.

Tudi boj za socializem se bo nadaljeval. Kapitalisti bodo po Browderjevem umiku prav tako, kakor so v prošlosti, napadali vsakega, in ga označevali za socialista ali s kakršnim priimkom že, ki bi izpodkopaval temelje svetosti privatne svojine in zaščitništva izkoriščanja mase za privatni profit.

Svojevito kapitalizma je, da izkorišča v interesu privatnih bogastev. Nagon delavca je, da se izkoriščanju upira, in da hrepeni po boljšem življenju, kot pa ga mu nudi sistem, ki ga spremlja s krizami, brezposelnostjo, finančnimi polomi, z vojnami in v stavkah s krepelci.

Razredni boj je kapitalizmu velika nadležnost. Poskušil je že vse v svoji moči, da se je bi za zmerom otrešel. Posrečilo se mu je tu in tam začasno, na primer po prejšnji vojni s postankom fašizma. Kapitalizem ga je podprl v Italiji, v Nemčiji, v Španiji in kjer še se je pojavljal.

Pred 22. leti je Italiji Mussolini svečano zagotovil, da bo iz nje iztrebil razredne konflikte, ustvaril blagostanje in zgradil politično-ekonomski red, ki bo živel stoletja. Imenoval ga je fašizem. Potem je slično zagotavljal Hitler, Dollfuss v Avstriji in Franco v Španiji.

V Italiji je po veliki uporabi ricinovega olja, gorjač in svinca res nastal "vzoren" red in Mussolini je bil hvaljen širom sveta za svoje neizmerne zasluge v prepovedi Italije. Še celo veliki demokrat, Winston Churchill ga je občudoval.

Ko je bil Churchill leta 1927, kot član angleške vlade, na obisku v Italiji, je v svojem govoru v Rimu tudi tole dejal:

"Vsakdo lahko vidi, da nima on (Mussolini) pred očmi drugega kot dobrobit svojega ljudstva in deluje zanj tako, kot on smatra za najboljšo. Ako bi bil jaz Italijan, sem uverjen, da bi bil z njim iz dna srca od začetka do konca v njegovi triumfalni borbi proti apetitu beštjalnega leninizma.

"Sedaj pa še besedo z ozirom na vpliv vašega fašizma izven mej vaše države. Tudi na zunaj ima vaše gibanje velike zasluge. Koristilo je vsemu svetu."

In sedaj — po 17 letih od takrat, v Italiji spet straši "leninizem" in zopet so na delu iste sile, notranje in vnanje, da Italijo rešijo za stare privilegije in jo ohranijo staremu redu.

Enako se bo dogodilo znova v Nemčiji, v Španiji in povsod, čim padejo sedanjí režimi.

Ako niso zmogli odpraviti razrednega boja s podpiranjem sistema privatne svojine in privatnega izkoriščanja taki možje, kot je bil duče, kako bi ga mogel kdo, ki je le tajnik stranke, katera je prejela v Zed. državah za svojega predsedniškega kandidata le od 50,000 do 100,000 glasov?

Mussolini je padel, padli bodo drugi zatiralci proletariata in "kolaboratorji", zidarji socializma pa bodo gradili dalje, čestokrat na razvalinah, pogoriščih in na zemlji, prepojeni s krvjo.

Morda se je Sovjetski uniji zdelo v njenem interesu potrebno izročiti Browderju tako klavarno vlogo. Morda smatra, da bo graditev svojega socializma uspešnejše vršila, če ameriško plutokracijo uveri, da je njenega ruvarjenja proti nji konec.

Bilo tako ali tako, kocka je padla in Browder je prečital svojo encikliko.

Pristaši socializma v Zed. državah pa se bodo, kot doslej,

AMERISKI VOJAKI na Gilbertskih otokih na Pacifiku odnašajo ranjene tovariše z bojišča. Američani se v bitkah z Japonci na južnem Pacifiku polasčajo v težkih bitkah postojanke za postojanko.

Nekaj o tem in onem

Chicago, Ill. — Od prejšnje svetovne vojne pa do sedaj se je po svetu marsikaj spremenilo. Spremembe bodo tudi ko bo konec te vojne.

Do sedanje vojne so bili konzulati držav odvisni za finance od konzula, oziroma poslanika Potiča v Washingtonu (sedaj ima baje veliko zaslonbe. In pri poslaniku pa jo imajo mnogi jugoslovanski politiki in drugi taki ljudje, ki se najraje zatečejo k onim, pri katerih čutijo, da je denar.

O jugoslovanski vlogi v zamejstvu smo že mnogokrat čitali, da znaša kakih 50 milijonov dolarjev, oziroma je bila tolikšna, ko se je vojna pričela. Kupček se je od tedaj že zelo znižal. Da-li je bila vloga res tolikšna ali ne, to vedo najbolj poslanik Potič in pa naša vlada v Washingtonu, ki ima podatke o nji. A da je bila zelo visoka, je jasno, če upoštevamo, da je bilo v zamejstvu veliko ministrov, potem ministrov na razpoložnjo, pa cela vrsta častnikov, propagandistov in drugih uradnikov, katerim je Petrova vlada plačevala, oziroma jim se plačuje po stotake na mesec in še za stroške ter za vzdrževanje družin po vrhu. Vlada, ki more celo v zamejstvu plačevati svojemu ubežnemu kralju po pol milijona in več dolarjev na leto, mora imeti pač veliko vlogo in zato lahko razumemo, čemu tudi njen poslanik v Washingtonu razpolaga z veliko vsoto. Da-li je od nje kaj prispeval za jugoslovanski relief, mi ni znano.

Adolf Hitler je kopiral brčice Charlja Chaplina, četudi je Charlie Zid in v Angliji rojen. To posnemanje je Chaplina raztogotilo, pa se je lotil kopirati Hitlerja v vlogi diktatorja, in posledica je bila velika filmska "lika "Diktator". Tako se je Charles, nad njim maščeval. Kdor je njegov film videl, ga ne bo nikoli pozabil.

Meni se jugoslovanski kralj Peter zdi prikupen, zal fant. Morda zato, ker ima tudi nekoliko plave angleške krvi v sebi. Izjavil je tudi, da je demokrat. Seveda, saj razumem, kaj ta beseda pomeni sedaj.

Petrova ambicija bržkone je postati diktator Jugoslavije.

borili zanj s stališča interesov tukajšnjega ljudstva, ne pa iz strateških ozirov kake tuje dežele, radi katere bi jim bilo treba taktiko menjati vsake kvatre, sedaj proti vojni, jutri zanj, danes za socializem, jutri za ohranitev starega ekonomskega reda.

Tistim socialistom v tej deželi, ki jim je cilj in namen socializem, je inspiracija pokojni Victor Eugene Debs, ki ni linije nikoli menjal in ni bil v svoji taktiki nobenkrat v zmoti in nikoli na krivih potih.

Ako je to njegova želja, mu priporočam, da naj gre rajše v Hollywood in posnema Chaplina. Do sedaj je bil on edini demokratični "diktator" — in ljudem v zabavo namesto v breme.

Ako bi Petra kje srečal, bi mu rekel: "Pomislil, kralj, na svojo bodočnost! Ali je v Belgradu? Ne! Priporočam ti torej, da se preseliš v Hollywood. Tu je še edina prilika igrati diktatorja ne da bi ti kdo stregel po življenju, ob enem pa lahko postaneš milijonarska filmska zvezda. Razkošnega življenja si tudi že vajen. Torej se boš v Hollywoodu počutil "kakor doma", oziroma še veliko bolj v ugodju.

"Kar se tiče bodočnosti tvoje vojne ministra Draže Mihajloviča, bodi zagotovljen, da mu ne bo težko dobiti službo v kakem aristokratskem hotelu v Hollywoodu, in deležen bo lepše uniforme kakor pa jo je imel, dokler je bil v Beogradu.

"Za tvoje ostale ministre pa je najboljšo, da jih pošlješ v Srbijo voditi črede, ne ljudi. Tako nečakno se bo za vse prizadete dobro izteklo."

Minule tedne je bilo tudi v slovenskih listih precej pisanja in razne polemike o lend-lease postavi. O nji sem svoje mnenje že povedal. Bila je smrtni udarec fašizmu, to le priznajmo in razumeli bomo, kaj pomeni lend-lease.

Ne samo, da je pomagal oteti Anglijo, dal pomoč Rusiji in podprl druge zavezniške narode, pač pa je to ogromna korist za Zed. države, ker je z lend-lease dajetvami kupila zmagajo — primerjevalno rečeno. Z ogromno zalogo vojnih potrebščin in živil smo priskočili na pomoč Angliji in Rusiji, in drugimi, da so mogli odbijati sovražnika in to je naši armadi prihranilo stotine življenj.

Milijarde se je potrošilo na podlagi te postave zaveznikom v pomoč in to je bila ena najboljših investicij v ameriški zgodovini.

Koliko se v Evropi sedaj ceni življenja? Sovjetska Rusija sama je izgubila milijone mož. Da-li so svojo kri za svobodo svoje in drugih dežel — za boljšo bodočnost vsega sveta. Kolikšno vrednost imajo take dajetve? Na to vprašanje vam odgovarja F.D. Stettinusova knjiga "Lend-Lease, Weapon for Victory."

Do konca prošlega leta je naša država potrošila za lend-lease dajetve samo 12c od vsakega dolarja, ki je bil izdan za vojne potreščine, in teh 12c zadostuje, da se s to pomočjo porazi Hitlerja.

Hitler je postal minule tedne

zelo otožen. Sanjalo se mu je o rodoviti zemlji v Ukrajini, ki je danes prepojena z rusko in nemško krvjo. In od te zemlje, po kateri je toliko hrepenel, ne more sedaj pričakovati drugega kakor povračanje njegovih poraženih vojakov.

Takšne so torej razmere. Kakšne bodo po svetu v bodoče, lahko ugibamo, ne ve pa nihče.

John Chamazar.

S SEJE KLUBA ST. 1 JSZ

Chicago. — Na seji kluba št. 1 JSZ dne 28. jan. je bilo poročano o ovirah, ki so vsled vojnih razmer nastale na našem prostvetnem polju, a vzlic temu se bo dramski odsek kluba potrudil vzprizoriti bodisi večjo dramsko predstavo, ali pa aranžirati zanimiv varijetni spored.

Za klubovega organizatorja je bil izvoljen John Turk. Ostali odborniki so bili izvoljeni na decemberski seji.

Po končanem dnevnem redu se je pričela razprava o Sansu ter nesoglasjih, ki so nastala v njemu in izven njega zaradi ZOJA, partizanov in vsled drugih dozdevnih in načelnih vzrokov. Referat k temu je imel Fr. Zaitz, potem pa so se k stvari na kratko oglašili Mirko G. Kužel, Ivan Molek, Louis Beniger, Fred A. Vider, Joško Oven in V. Calkar. Navzočih je bilo okrog 30 oseb.

Vsa razprava je potekla stvarno. Več o tem predmetu bo v eni izmed prihodnjih števil.

Zenska predsednica L. P.

Predsednica angleške delavske stranke je Ellen Wilkinson, Harold Laski pa podpredsednik. To je prvič, da je zenska dobila to važno mesto. Ellen Wilkinson je članica parlamenta in tajnica ministrstva za deželno varnost.

Državni obrat železnic za magnate železniških družb ni bila slaba stvar

Ko je predsednik Roosevelt koncem prošlega leta odločil, da železnice morajo obratovati neglede na zahteve unij in njihne pretneje s stavko, je storil potem še en korak: Železniški obrat je izročil v upravo vojnemu departmentu in tako je za nekaj časa postal ta najvažnejši ameriški prometni sistem pod popolno oblastjo države. Saj teoretično, ako ne faktično.

Ker se vojni tajnik Stimson ne razume dosti na obratovanje železnic, je poskrbel, da je bilo sedem predsednikov železniških družb imenovanih za častnike ameriške armade (postali so "colonels"), toda niso šli v armado temveč je bila njihova naloga obratovati železnice dalje s čimvečjim uspehom.

Tednik železničarskih unij Labor poroča, da so jim dali uniforme in jih porazdelili po okrožjih ameriškega železniškega omrežja, da nadaljujejo svojo dolžnost. Poleg plač, ki so jim določene od železniških družb, katere zastopajo (znašajo od \$80,000 do \$150,000 na leto in stroške) jim je vlada določila še dodatnih \$105 do \$120 na mesec (oficirske

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Bolivija

(Nadaljevanje.)

Marsikomu, ki ni prej ničesar slišal o Boliviji, je sedaj to ime precej znano. Kdo se bi pač brigal za malo deželo s tri in pol milijona prebivalcev, izmed katerih jih ima samo kakih 100.000 volilno pravico! Za deželo, ki je tako gorata, da je mogoče samo Indijancem vzdržati v njenih rudnikih.

Bolivija je ena onih južno-ameriških dežel, ki je pretrgala stike z osiščem kmalu po vstopu Zed. držav v konflikt z osiščem. A to šeni tako velikega pomena. Pomembno pa je, da je Bolivija po svojih prirodnih bogastvih silno važna za zavezniške države.

Tudi revolucije, ki so se dogajale v Boliviji, niso toliko pomembne, da bi bilo vredno veliko pisati o njih. V zadnjih dvajset letih jih je bilo toliko, da jih ne moreš prešteti na prste. Ali to pot je pa bilo nekaj drugega.

Fašizem "falange", ki diši po nacizmu

V Južni Ameriki vre. Tega se zavedajo tudi v Washingtonu. Najprvo Argentina, potem Bolivija — in kot poročajo — zadnja beseda v deželah na jugu še ni bila izgovorjena.

Ljudje, ki so na krmlu v republikama Peru in Čile, se ne počutijo nič kaj na varnem. In to gre tam kar po vrsti. V Washingtonu so mnenja, da je tu na delu peta kolona, kar je prejkone resnica. Tudi se namiguje, seve ne v državnem departmentu, da ima svoje prste zraven tudi velefalot Franco, duševni oče in "caudillo" falange, katera razteza svoje sesalke po vsi južni in centralni Ameriki. Vsi vedo, da so ti elementi na delu, a za nepokoj med ljudstvi v latinski Ameriki so tudi drugi vzroki.

Kadar govorimo o političnih pravicah in demokraciji, lahko rečemo, da imajo nekatere države v Južni Ameriki vse to. Ustava Argentine in Urugvaja določa, da je izvrševanje volilne pravice obligatna dolžnost. Konstitucija in socialna legislatura Urugvaja je najnaprednejša na ameriškem kontinentu. A vedeti moramo, da samo to ne zadostuje.

Ekonomski suženj ne razume politične svobode. Kakor je bilo v Mehiki še pred ne tako mnogimi leti, tako je še vedno v Južni Ameriki. Dva odstotka prebivalstva lastuje vso najboljso zemljo in kjer so take razmere, je politična svoboda navadna — farsa!

K temu prištejmo še kulturno zaostale mase v onih deželah, pomanjkanje prometnih sredstev in njih, šol in ljudske higijene, ter izoliranje indijanskega ljudstva, ki vsled spomina na španske osvobodilne noče stikov z belimi ljudmi. Vrh vsega tega še katoliška cerkev, ki ima nad vsem ljudstvom silno moč, pa

imate nekoliko slike razmer, kakršne so. Ali to je samo ozadje.

Ekonomske razmere v Boliviji

Gospodarsko je Bolivija zelo revna dežela. Indijanci, ki žive v gorah, kjer ni vsled višine nobenega drevja, se preživljajo v glavnem s krompirjem, ječmenom in koruzo. Pridelki pa so pičli in komaj zadostujejo za življenje. Tudi kjer je zemlja nekoliko boljša, je način poljedelstva silno primitiven. Lesen kriv plug, ki nekoliko razrine zemljo, in dolg koničast drog za šajenje koruze, kakor sem jih videl obdelovati zemljo v Mehiki.

Tudi živinoreja je silno primitivna. Revolucije in razne vojne so deželo zelo obubožale in to še posebno pozna v njenem poljedelstvu in živinoreji. Posledica je, da mora Bolivija uvažati žito in živino iz Argentine, riž iz Čile in sladkor iz Perua.

A vzlic tej svoji revščini je Bolivija ena najbogatejših dežel v Južni Ameriki. Njeni zakladi so v rudah in še v neobdelani zemlji.

Kositer

Kositerne rudniki v Boliviji so večinoma visoko v gorah. Na podlagi statistike iz leta 1938-42 so razne rude, v glavnem kositer, srebro in tungsten — tvorile 92 odstotkov vsega bolivijskega izvoza. S temi dohodki se vzdržuje vlada ter kupuje potrebščine za prebivalstvo.

Rudniki v Boliviji so, kot je običaj v skoro vsi Južni Ameriki, ali posest tujih lastnikov, ali pa par domačinov, ki žive v inozemstvu. Eden najbogatejših v Boliviji je domačin kreol Simon Patina. On je multimilijonar in lastnik onih rudnikov, kjer je bilo v lanskí stavki po poročilu bolivijske vlade ubitih devetnajst rudarjev, a druge, bolj zanesljive vesti so ugovarile, da je bilo življenje vzeto 400 stavkarjem.

Patina, ki živi v enem največjih hotelov razkošja v New Yorku, pred to vojno pa je živel v Parizu ter Rivier, je tukajšnjem časopisu zagotovil, da je bila stavka komunističnih in nacijski način za preprečenje dostavljanja kositra zaveznikom, ki so ga nujno potrebovali.

Ni pa povedal, da je bila najvišja meza njegovih rudarjev v strupenih kositirnih rudnikih — štirideset centov na dan! Tak plača ne zadostuje niti za preživljanje ene osebe, kaj šele družine! Položaj delavcev je bil tako neznošen in ekonomske ter sanitarne razmere tako grozne, da so indijanski rudarji zastavali.

Takratna Penderova vlada (ki je bila pred dobrim mesecem strmoglavljena), je poslala vojaštvo nad rudarje in sledil je poboj, ki je končno tudi Washingtonu odprl oči.

Komisija, ki je bila poslana študirati razmere na lice mesta, je dala razna priporočila, in to je bilo vse. Delavske razmere pa so ostale slične ko prej. In ves ta čas so Zed. države pošiljale

(Konec na 4. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu si časopisi v Angliji in v Zed. državah laste vso pravico že od začetka vojne poročati o nemških poskusih za separatni mir, bodisi s to ali ono deželo, le listi v Moskvi bi tega ne smeli? Zakaj ta dvojna mera, to mi nikakor ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

K. FEDIN:

VRT

(Nadaljevanje.)

Se preden se je pričelo svitati — je zbudil ženo, šel v skedenj po lopato, motiko, povlekel je iz debelih vreč naročje kodelje, si naredil nov čopič, nalil do vrha posodo s kolomazom in s pravihanimi rokavi dejal ženi:

— Pomoli proti vzhodu, Bog je milostljiv, nemara se posreči.

Siroko se je prekrizal, dotaknil se s kazalcem zemlje, pograbil lopato, motiko, kodeljo, rekel ženi, naj nese posodo s kolomazom in šel po griču navzdol, proti reki, krepko je prestavljal noge, po kmečko sključene v kolonih.

Ob vodi se je razšopirilo nerodno velikansko polivalo, vse v štrlečih drogih in hlohidi, ki so kakor s komolci podpirali nerodno napravo, molčečo in krotko kljub orjaški velikosti zobčatih koles in valjarjev, zaspano po zimskem dremanju, nepojmljivo sredi mirnega zelenja gizdavih vrh.

Silantij je pogledal, kako se prepletajo žlebovi, idoč v vsakebi od korita prav do vrha polivala, pogledal v vodnjak, nato pa sedel na tla, pohrknil, sezul skornje in odvil cunj. Vzravnal se je, odpel si gumb, in hlače, široke kakor kakega težaka na Volgi, so se mu nagubancile v harmoniko ter legle okoli stopal kakor košata osmica.

Zena je molče gledala, kako so suhe ščetinaste Silantijeve noge razsekavale prepleteno robidovje in mekale ter teptale k tlom nepokošeno, mastno travo.

Vse je bilo tiho. Izza reke se je plazila malinasta barva jutra in z isto barvo se je nepremično svetila gladina reke. Kakor izmučene roke so visele vrbi in se plašno stresle, kadar se je prebudila v njih goščavi ptica.

Silantij se je spustil oprezno v vodnjak, natrpan s trskami, dračjem, smetmi, katere je nanesla pomladanska voda, uprl se z eno nogo ob ogrodje, z drugo ob lestvo in pričel metati nesnago ven.

Nato je zakričal navzgor kratko in glasno:

— Zalivaj!

Vrtnarjeva žena se je z vsem životom uprla ob drog, h kateremu so prej pripregali konja, in po vrtu, po široki reki, po vsem nebu je zadonelo škripanje, stok, cviljenje. Zapljuskale so zajemalke, ki so se oprijemale druga druge, zahreščalo je zobje koles, zacvilili so nerodni počasni valjarji in pokojni stroj je nehote zamrmral, ko da je nezadovoljen, ker so mu prekinili pokoj.

V grmovju skriti ptičji zbor kakor da je čakal na to znamenje, in stokanju polivala je odgovorilo pestroglasno vpitje, razleglo se po vsem vrtu, razlilo se je po grmovju, sfrčalo v besnem veselju proti nebu in obtičalo tam, kakor da ga je začel strahovita rdeča obla, ki se je prikazala na robu neba.

Silantij je zlezal iz vodnjaka moker, v srjaci, ki se je oprijemala života, sključen od utrujenosti, a čvrst in zadovoljen.

— Vreda so cela, hvala bogu.

Zlezal je navzgor, namazal s kolomazom korito, povzpел se na rob ležečega valjarja, pregledal zobčasta kolesa, nato pa se oblekel, poslal ženo domov in pričel smoliti žlebe ter čistiti struge, zaraščene s travo.

Nenadoma se je v njem obudilo upanje, da bo še vse prav, da je treba samo malo pomolelovati in poskrbeti, — in je ril, kopal, razbijal s sekiro, masil žlebove tako vneto, kakor da je hotel dohiteti vse, kar je bilo zamujeno tekom obupnih brezposelnih tednov.

Zgovorna penica se je vsedla vrtnarju nad glavo in mu hitela pripovedovati nekaj jako važnega. Silantij pa si je brisal z rokvom potni vrat in dobrodušno mrmral:

— Klepečeš, ptičica? Lej no, koliko posla ima! No, kar klepeči.

Treba je bilo dobiti konja, da bi se pričelo zalivanje. Polivalo je bilo v redu, struge bi lahko iztrebil sam z ženo, manjkalo je samo ljudi za okopavanje. No, pa če bodo dali konja, bodo lahko tudi delavce.

Kakor črn oblak je prihrumela jata škorec, sela na jablane, zahreščala, zagomazela v gostem vejevju. Silantij je rezko zaživžgal, zamahnil z motiko in podil preplašeno jato s kregom in kričanjem, dokler ni zadnji škorec zletel čez plot na sosednji vrt.

Pri kosilu je pravil ženi:

— Prosjačiti bo treba, drugače ne gre, če hočeš, da bo vse v redu. Saj je tudi pri gospodarju bilo dosti skrbi, po pravici rečeno. Seveda je šlo vse lažje od rok. Zdjaj pa je že takšen čas.

Zjutraj je šel v mesto. Tam so mu trdno obljubili, da pošljejo ljudi in konja.

A dnevi so minevali, pripekalo je sonce, zelenje je postajalo črno in se je sušilo, a nihče se ni prikazal, kakor da so vsi pozabili na vrt, ki je zleknel po griču čakal, da bi ga zalili.

Silantij je postal nemiren. Tekel je v opekarno, v bližnjo vas, k znanim vrtnarjem — nikjer niso imeli konja, nihče ni šel na delo.

Nekoč je prišel vrtnar iz mesta, spustil se je k reki, pogledal molčeče polivalo, šel po obrežju, natrgal drobnih zelenih jabolok na suhem drevesu in nesel svoji ženi:

— Si videla kislico? Na ja-nežniku sem jih utrgal. Vrgel je nagubana trda jabolka na mizo in dodal:

— Drevo pa je postalo kakor divjak.

Potem je sedel na klop in sedel nepremično do večera, gledal je v okno, odkoder se je videl s solncem zaliti negibni vrt. Ko pa se je stemnilo, je zavzdihnil in rekel sam sebi:

— Naj propada! Za koga bi ga čuval.

Ptičjim žvižgom in pesmicam so se pridružili na vrtu rezki dečji glasovi. Na letovanje, kjer je poprej bivala stara gospa, so prišli iz mesta šolarji — tucat ostrogledih urnih paglavcev z učiteljico, mlado in siromašno gosposodično, na čelu: bilo je je sama koža in kosti.

Na balkonu, nekoč tihem in molčečem, se je pričela kričava tuja tolpa igrati, kakor grah se je usipala po griču, se skrivala po drevju, za oknicami toplih gred, v kleti in v podstrešju vile, po kotih in luknjah pristav, po gredah posušenega malinovja. Ni bilo skrivališča ali goščave, odkoder se ne bi razlegalo kričanje mladih glasov, kakor da jih je bilo na stotine, tisoče, ne pa en sam tucat.

Kmalu se je prikazala tolpa otrok pred Silantijevo hišo in učiteljica mu je dejala z uradnim glasom:

— Prepustite nam dve gredi za šolski vrt.

— Kaj pa boste sadili? — je vprašal vrtnar.

— Fižol, redkev... sploh vsako zelenjavo.

— Zdjaj je res čas saditi! Nad vrati so pripeli cunj, poslikano s čarastimi črkami:

Otroška kolonija.

Na stolpiču, odkoder se je videlo mesto z vso svojo okolico, je visela rdeča zastava, mahedrila v vetru in izvijajoče plahutala s svojim robom noč in dan.

Zvečer so poletavale z balkona in se nosile po vrhovih dreves, presekane rezke besede neznanih pesmi, in bilo je v njih nekaj temu vrtu tako tujega, drznega in neblagega, da se je prijel Silantij z rokami za glavo in se pozibaval sem in tja, kakor pes, ki ne more vzdržati zvonjenja.

Brezbeden in mrk je odpiral usta samo, kadar se je njegova žena obupno pritoževala zaradi osamelosti in dolgega časa kuharici, ki je služila v koloniji, ter ji pripovedovala o renetah, ki so jih bile pristave nekoč nabito polne.

— Zdjaj pa le pogled — je vresčala s podbradkom, naslonjenim na komolec, — vse je požrl črv se zelene.

— Zdjaj — je mrmral jezno Silantij — zdjaj je kakor odklenkalo.

— Gospodarji so odšli in vse kakor da so vzeli s seboj!

— Pa še te barabe zraven, razbojniki, je ž njimi tožila kuharica, in vsi trije so zlivali svojo jezo v potok vzdihljajev, očitaj, obžalovanja, dokler ni prišel čas spanja.

(Konec prihodnjic.)

OBČNI ZBOR SDC

Chicago. — V soboto 29. jan. se je vršil občni zbor Slovenskega delavskega centra, na katerem so podali svoja poročila predsednik, tajnik in drugi odborniki.

Bilo je sklenjeno, da se pripravi načrt za predelavo poslopja, ki se ga izvrši po vojni, in v ta namen se bo podvzelo akcijo med rojaki za nakup še neprodanih delnic, da bodo, kadar pride čas, finančna sredstva že na razpolago.

V direktorij SDC so bili izvoljeni, Frank Alesh, predsednik; Chas. Pogorelec, podpredsednik; John Rak, tajnik; Filip Godina, blagajnik; Anton Garden, zapisnikar; Fank Zaitz, ravnatelj posetva. Pregledovalci knjig, F. S. Tauchar, Frank Udovich in Angela Zaitz.

Namestnika sta Donald J. Lotrich in John Turk.

Mehika še plačuje odškodnino Angliji

Mehiška vlada se je po revoluciji, v kateri je bilo angleški imovini v Mehiki storjene precej škode, obvezala plačevati Angliji v posameznih obrokih po \$73,285 odškodnino. Letos je ta obrok poravnala 28. jan. Ako bi bila Mehika močna, ne bi hotela plačati ničesar, kakor se je uprla Rusija.

NACIJSKI SUZNI, ki so jih Hitlerjevi rabli nagnali skupaj med Poljaki, Litvinci, Ukrajinci in med drugimi ljudstvi v vzhodni Evropi, so noč in dan priganjani pri gradnji novih nemških obrambnih črt, ker mora "nepremagljiva" Hitlerjeva armada zapustiti prejšnje utrbe na vzhodni fronti navalu rdeče armade. Vsi ti reveži, ki morajo garati za zavojevalce, si ne žele ničesar bolj kot da sovjetska ofenziva čimprej požene Nemce z vsake nove obrambne črte, ki jim jo zgrade.

CIO BO SEDELOVAL NA MEDNARODNI KONFERENCI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pana v njemu. In ako bi kongres v London sklical Mednarodna unijska zveza namesto zveze angleških unij, bi bila tudi na njemu ona edina, ki bi smela poslati zastopnika, če se bi ga namreč sploh hotela udeležiti. Toda na seji v Miamiu, kot že omenjeno, je vabilo soglasno odklonilo.

CIO bo zastopan v Londonu

Toda vzhic staremu konservativnemu ustališču AFL napram delavstvu v Rusiji in proti mednarodnem delavskemu gibanju, bodo ameriške unije na prvem medvojnem internacionalnem delavskem kongresu vseeno zastopane. In v duhu, morda tudi dejansko, čeprav neuradno, tudi stototiseč članov AFL.

Njih ni eksekutiva v tem tako važnem vprašanju prav nič vprašala za svet. Samolastno, popolnoma na svojo pest, je rekla "ne", pa če je šestim milijonom njenih članov, ki jih zastopa, to prav ali ne. Sploh jih v takih zadevah za mnenje nikdar ne vpraša.

CIO pa je vabilo z zadovoljstvom sprejel in v odgovoru Citrine izjavil, da že dolgo goji željo za sklicanje takega mednarodnega sestanka, ki naj bi utrdil vezi med organiziranim delavstvom vseh dežel in napravil potreben temeljni program za sodelovanje.

Kdo bodo na kongresu?

Z udeležbo CIO na kongresu v Londonu bo torej zastopanih okrog šest milijonov organiziranih ameriških delavcev.

Najjačja po številu članstva bo na zboru v Londonu zveza sovjetskih delavskih unij. Angleški kongres strokovnih unij in CIO bosta drugi največji skupini.

Poleg teh se mednarodnega unijskega kongresa v Londonu udeležijo zastopniki kitajskega delavstva, predstavniki unij iz republik latinske Amerike, zastopniki delavskih pokretov iz okupiranih dežel v Evropi, zastopniki delavstva iz vseh drugih zavezniških dežel in za zastopniki iz nevtralnih držav.

Agenda londonskega kongresa

Iz Citrinovega vabila je razvidno, da vključuje preliminarne agenda prvega mednarodnega delavskega kongresa v Londonu v glavnem sledeče točke:

a) Pospeševanje in vsoglaševanje vojnih naporov delavstva združenih narodov; b) Stališče unij z ozirom na bodoči mir in mirovne izravnave; c) Reprezentacija delavstva na mirovni konferenci, in v pripravljalni konferenci za reliefne ter rekonstrukcijske akcije po vojni, vključivi rekonstrukcijo mednarodnega delavskega unijskega gibanja.

Ker je torej agenda silno važna, zato odbor zveze angleških

unij deluje, da naj bo reprezentacija na kongresu čimpopolnejša, tako da bo delavstvo vseh zavezniških in nevtralnih dežel na njemu resnično zastopano in da bodo sklepi kongresa obveljali, ne le ostali na papirju.

Walter Citrine je to v vabilu poudarjal in omenil, da naj se že zaradi važnosti, ki jo bo imel ta kongres, pozabi vse predsodke. Vedel je, da jih goji AFL, pa je vseeno upal, da morda se vendarle ugodno odzove. Upal je zaman, kar pa ne pomeni, da bo kongres zaradi njene odklonitve fiasko, ali da ne bo reprezentativen.

Citrine priporoča zvezam unij, ki se odzovejo, poslati tudi eventualna priporočila v naprej, da se jih za v razprave boljše pripravi.

Kongres bo trajal par tednov

Vsled silnih problemov, ki jih ima mednarodno delavsko gibanje pred seboj, bo kongres trajal, kot predvidevajo sklicatelji, najmanj dva tedna, mogoče dalj, posebno kar se odsekov tiče. Vse prvi tedni bo posvečen razpravam o vojnih problemih, v kateri bodo sodelovali samo zastopniki iz zavezniških dežel, ker delegatom iz nevtralnih držav v tej točki ne bo mogoče sodelovati. Ravnati se morajo po politiki svojih vlad, ki je v vojni nevtralna. (To sta predvsem Švedska in Švica.)

Zastopstvo unijskih zvez na tem kongresu bo temeljilo na popolnoma demokratični bazi. Zveze z 250,000 člani so upravičene do dveh delegatov; z en milijon članov do 5 delegatov, potem na vsakih pol milijona članov enega delegata več do pet milijonov članov. Od petih milijonov članov naprej pa enega delegata več na vsakih nadaljnjih milijon članov.

AFL je oporekala tej razdelbi zastopstva, češ, da bodo imele sovjetske unije na ta način več delegatov kot pa AFL in angleška unijska zveza skupaj.

Očividno je, da se angleške unije ne boje take "premoči". Način razporedbe reprezentacij torej ne more nihče, ki je za demokracijo, v ničemer oporekati.

V pismu, s katerim je Philip Murray Citrina obvestil, da se CIO udeležijo kongresa, je na koncu poudaril:

"Edino če strokovne unije, ki zastopajo delavske sloje, spoznajo važnost skupnega zbora in skupnega dela v reševanju mednarodnih problemov, ki se tičejo vseh, in le ako se zedinijo za konstruktivno taktiko v obnavljanju našega velikega mednarodnega delavskega gibanja, bodo uspele. Ako se za enotnost ne bodo zavzele, bo — kajne — bodočnost za človeštvo jako temna."

HITLER SPET SVARIL PRED NEVARNOSTJO "BOLJŠEVIZMA"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dne Evrope in s svojimi dominijoni ne bo kos boljševiski poplavi na kontinentu.

Le s popolno blokado, v kateri bi kajpada morale sodelovati z vso svojo močjo Zed. države, bi se morda posrečilo stopiti kolosu s severa nekoliko na prste.

Toda če pade Nemčija, za Anglijo in Zed. države po Hitlerjevem mnenju ne bo več vprašanje, kako se spoprijeti z azijsko-evropskim boljševismom, pač pa, kako se oteti boljševiske nevarnosti doma.

Tretji rajh edina trdnjava

Smisel teh firerjevih izjavanj je, da če hočeta angleški in ameriški kapitalizem v smrt, tedaj naj le dopustita, da Nemčija pade pod boljševiski barbarizem in v židovski strup, tedaj naj le dopuste, da izgine v njegovem žrelu najbolj civilizirana, socialno najnaprednejša, najkulturnejša država na svetu — nemški tretji rajh!

Hitler "za" male narode

Angležem je Hitler v tem govoru zalučil tudi očitek, da so zanetili vojno pod pretvezo ščititve Poljske. Proglasali so se tudi za varuhe baltičskih dežel, Finske in južnovzhodne Evrope.

A sedaj, kaj vidimo, je vprašal Hitler in odgovoril, da je Anglija pustila Poljake na cedilu, enako Finsko in baltičske dežele ter jugovzhodno Evropo (Jugoslavijo, Bolgarijo, Rumunijo).

To se pravi, prepustila jih je boljševiskim barbaom, in s tem v uničenje njihove identitete.

Poteza za zasejanje razdora

Z vsakim svojim govorom, ki se ga razglasi za važnega, ima Hitler temeljni namen zasejati neslogo in nezaupnost med Anglijo in Zed. državama, med Anglijo in njenimi dominijoni, ščuvati kapitalizem in klerikalizem na Angleškem in Zed. državah proti Sovjetski uniji, in sejati nezaupanje med narodi v Evropi, ki jih je podjarmil, v osvobodilno misijo zaveznikov, češ, da zanje ni druge izbire kot da ostanajo pod pokroviteljstvom civiliziranega tretjega rajha, ali pa padajo barbarskemu kolosu s severa v žrelo.

Hitler se te taktike vztrajno drži, ker upa, da edino ako se mu ta posreči, je še nade, da reši sebe in svoj nacizem pred popolnim porazom.

Rdeča armada zmaguje dalje

A vesti, ki jih Hitler dobiva z vzhodne fronte, zanj niso vzpodbudne. Res, da se nemška armada umika v redu; in čeprav so njene izgube ogromne, ima zavest, da tudi izgube rdeče armade niso manjše. Toda umikanje, ki trajajo država že osem mesecev, je Nemčiji dovolj jasno znamenje, da je njen temeljni namen — poraziti Rusijo in se polastiti njene Ukrajine ter prirodnih bogastev Sovjetske unije, povsem izjalovljen.

Človek poleg človeka

Skoro vsi ljudje so si na trojen način v medsebojnih odnosih: kot enako stoječi soljudje, kot podrejeni ali kot nadrejeni.

"Vsi smo samo ljudje," je geslo demokracije. Nihče ni več kakor drugi. Delo ni samotno. Bogastvo ne plemeniti človeka. Kdor si domišlja, da je kaj več, ga bo smrt drugače počula: smrt izenači vse in umreti morajo vsi. Iz te enakosti ljudi se zahtevajo tudi enake pravice in dolžnosti. Pred zakonom bodimo vsi enaki!

Toda ta ideal ni uresničen v nobeni doslej obstoječi demokraciji. V vsaki demokraciji je že začetek posameznega državljanja v življenje preveč neenak, da bi mogli vsi enako uživati življenje. Nekdo začne svoj "start" daleč za drugimi in pod drugimi. Denar in poklicni položaj očetov lahko pomeni za njegovega otroka veliko prednost pri tem teku v življenje.

Seveda bogastvo ne dela človeka plemenitega; tudi denar sam ni sreča. Toda vsekakor je izdatno pomirjevalno sredstvo. Mislim, da je precejšnja razlika, ali mora človek prenašati svoje tegobe v udobnem naslanjaču, v svoji lastni vili z lepim vrtom, ali pa v bednem, tesnem, vlažnem stanovanju, kjer se v enem prostoru kuha, pere, je, bolega in umira.

Če bo hotel biti človek enakopraven s človekom, bo treba ustvariti red, v katerem bo pri življenjskem startu in teku odločala samo narava sposobnosti človekova; red, v katerem ne bo tepec užival vsega v preobilju samo zato, ker je bogat, in v katerem je nadarjen in pošten človek vseskozi nesrečen in zapostavljen.

Ameriška materialna pomoč zaveznikom

Zed. države so poslale zaveznikom — največ Angliji in Rusiji, na podlagi svoje lend-lease postave, različnih potrebščin — municijskih in drugih — v vrednosti osemnajst milijard dolarjev.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE... CHICAGO, 23, ILLINOIS

NAROČITE KNJIGO "MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamić

IZ PROLETARCEVE KNJIGARNE.

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Am. Slovence z dne 28. januarja ima uvodnik "Naše stališče in SANS", v katerem med vrsticami graja tiste katoličane, ki tišče v boj proti SANSu in jim zagotavlja, da resolucija, ki jo je na seji širšega odbora Sansa dne 8. januarja predložil Rev. Vodišek, ni bila spomenica, kot jo bi nekateri radi predstavili, ampak resolucija, ki določa gotovo stališče in se mora odbor Sansa ravnati po njemu. Rev. Oman in "A. D." pa sta jo označila za "kup fraz".

"Podpora Adamičevemu odboru" v članku o stališču Am. Slovence do Sansa ni dobila odobravanja. Nakazuje se jo po \$1,500 na mesec. Članek pojasnjuje, da je Zalar glasoval proti, drugi da. Torej je večina za podporo. A članek svetuje kontrolo nad izvršnim odborom. Na primer neko instanco, ki bo imela pravico sklepe eksekutive odobriti, ali jih zavrniti.

Stališče, ki ga razlaga A. S., pokazuje, da ne bodo šli vsi slovenski katoličani za Rev. Omanom, p. Ambrožičem in Jamesom Debevcem. A ob enem pokazuje, da jim je drezanje in zbadanje z Omanove-Debečeve strani zelo neprijetno.

Očitki, da so v brezverski, v "komunistični" družbi, jih bole. Nanje jim je nerodno odgovorjati iz razloga, ker so na Omanovi - Ambrožičevi - Debečevi strani glavni kamen spotike partizanov. Teh pa tudi Voduškova-Zalarjeva skupina ne brani. Morda to niti potrebno ni, ker poročila še vedno trdijo, da se Titovi ljudje sami dobro branijo.

Članek o stališču skupine okrog A. S. do Sansa se zaključuje s sledečimi stavki:

"Zastopniki Kranjske Slovenske Katoliške Jednote, Družbe sv. Družine, Slovenske ženske Zveze in nekaterih ustanov, ki so po Rev. Vodušku predložili omenjeno resolucijo, so imeli pri tem le eno željo in to je: ohraniti pri Sansu slovo in mir. To prizadevanje je opravičljivo, posebno zdaj, ko je toliko naših katoliških naselbin zbiral nad celo leto denar potom prireditve in drugače za Sans. Zdaj pa kar obrniti hrbet in oditi in pustiti vse, bi ne bilo preveč modro. Treba pa je čuječnosti in ob poštenem delovanju za narod tudi paziti na svoje pravice. Če katoličani ne bomo sami pazili na svoje pravice, drugi ne bodo."

V Sansu se s prvo konferenco širšega odbora nesoglasja niso odpravila, ako naj nam bo merilo za ta argument izjava, objavljena v A. S. z dne 28. januarja, ki so jo sprejeli, oziroma pozneje spisali in odobrili "zastopniki katoliških ustanov in organizacij glavnega in širšega odbora SANSa." V izjavi, ki je priobče-

na zaeno z Voduškovo resolucijo, pravijo med drugim:

"V preteklem letu so nekateri odločilni odborniki Sansa pogosto zavzeli tako pristransko stališče, objavljali tako pristranska poročila in načrte za bodočnost, da so med slovenskim katoliškim narodom povzročili mnogo obsodbe in so nekateri javno zahtevali, da izstopimo iz Sansa vsi, posamezniki in naše organizacije. Zato smo se pred to sejo — bilo nas je 18, ki smo se te seje udeležili — resno in iskreno posvetovali, kaj naj storimo."

Zedinili smo se za resolucijo, ki je jasno zahtevala naše stališče. Sans mora ostati nad vsemi strankami. Opustiti mora vsako strankarsko stališče, strankarsko poročanje in strankarske načrte za slovensko bodočnost. Sans mora vedno ostati glasnik vseh Slovencev brez razlike, tukaj in tam. Odločno podarjamo njegov veliki pomen in zato tudi potrebo, da smo v njem enake kot vsi drugi."

Po skušnjah preteklega leta — v katerem so se dosegli lepi uspehi, a so bile zagrešene tudi mnoge napake — naj Sans odslej tem glasnejše nepristransko zastopa naš narod pred Združenimi narodi, nas vse obvešča o važnih dogodkih in skupnem delu; enako pa naj skuša s pomočjo Združenih narodov doseči ob za to določenem trenutku vstaje vseh Slovencev brez izjeme proti tujim nasilnikom. S takim nastopom si bo naš narod sam priboril svojo svobodo in odločil svojo bodočnost."

Izjavo sta podpisala duhovnika V. Vodušek in M. J. Butala, ter sledeči člani Sansove eksekutive, širšega odbora in par drugih:

Rev. V. Vodušek, Rev. M. Butala, George Brince, Josephine Erjavce, John Gornik, John Jerich, Leo Jurjovec, Helen Kušar, Johana Mervar, Albina Novak, Emma Planinšek, Mary Polutnik, Marie "Prisland, George Stonich, Frank Vrančar, Frank Wedic, Joseph Zalar, Louis, Zeleznikar, Joseph Zorc in Ivan Zupan.

Rev. Trunk pravi, da je marsikak prepričan "le za kozjo brado". Meni, da je tako "pri naprednih sosedih (ki se prerekajo) glede Rusije". Lahko bi še dodal, da je tudi prepričan pri katoliških sosedih radi Sansa tudi le "za kozjo brado".

Am. Domovina, ki ima še stare zaupne vire, poroča v izdaji z dne 26. jan., da Hitler s Pavelčevim posredovanjem ponuja Slovincem avtonomno Slovenijo, pod okriljem "neodvisne" Hrvaške. Ta Slovenija bi glasom omenjenega vira dobila Primorje in Trst, ne pa Spodnje Štajerske, ker ta bi ostala sestavni del Nemčije. Poročilo pravi, da so bili zastopniki Slovincem povabljeni k Pavelčevu v Zagreb, ki jim je razložil načrt za ustanovitev Slovenije po nacijskem vzoru. Slovinci bi imeli svoj parlament (čemu ga v faš-

"AMERIŠKI SEJALCI TERORJA." — Slika gornjih fantov je bila v nemških listih, s pojasnilom, da so to ameriški letalci, ki so se morali v svojem napadu na nemško civilno prebivalstvo pod silo nemške obrambe spustiti na tla. Slika je bila poslana v Ameriko iz nevtralne dežele.

istični deželi sploh treba?), svojega predsednika, s Hrvti pa skupnega poglavnika, skupno armado in druge stvari skupnega značaja. Uradni načrt je poglavnikov zastopnik baže izročil slovenskemu predstavništvu 7. oktobra lanskega leta. Ako se bi zavzeli zanj, jim je bilo priporočeno, naj naslovijo petico na poglavnika Pavelčiča, ki bi potem zadevo predložil Hitlerju.

Hitler zna mešati štrene. Nobene priložnosti ne preze.

Leningrad je bil oblegan in napolnjen skoraj dva in pol leta. To zimo pa je bil sovražnik izpred njega odgnan. Bombardiranja na mesto, ki je trajalo omenjeno dobo, je konec. Leningrad je veliko preživel, a se tudi sijajno boril. Hitler je bil do dna prepričan, da bo v njemu že v jeseni 1941. Pa se mu mora čez dalje bolj oddaljevati. Je res čudna ta rdeča armada, ki jo je sovjet v prvem letu invazije v Sovjetsko unijo kar dvakrat "za zmerom uničil".

Komunistična stranka v Angliji napada vladno in izjavlja, da je čas za odstranitev torijev iz nje tu. Nadomestje se naj jih z antifašisti iz delavskih vrst. V Zed. državah pa je komunistična stranka odobrila sedanjo vladno na celi črti in sklenila v letošnji volilni kampanji agitirati zanj. Angleška in ameriška vlada sta konservativni. Obe sta v vojni z osiščem. A vendar, komunisti eno napadajo, drugo podpirajo. Izgleda, da je Kremlin Washingtonu prijaznejši kakor pa Londonu. Tudi tista razvpita notica v Pravdi o poskusih za-separatni mir med Nemčijo in Anglijo, to potrjuje. V Teheranu torej ni šlo tako po gladkem traku kot se je glasilo na papirju.

Ameriške črnce se zelo prezirajo v armadi in v mnogih vladnih uradih, ne samo v privatnih podjetjih. To je priznala v svojem govoru v Detroitu tudi Mrs. Roosevelt. Je pač laglje zapisati, da se borimo za štiri svobodščine vseh ljudi, neglede na vero in polt, kot pa jih izvajati pred domačim pragom.

Obzorov urednik Rado Staut je pod naslovom "Ali moremo s SANSom in Južnoslovanskim odborom?" pojasnil, čemu ga ni bilo na konferenco Sansovega širšega odbora. Izjavlja, da ni zoper to ustanovo in njenim nalogom, kakor si jih je začetla na narodnem kongresu v Clevelandu, pač pa je še naprej "za Jugoslavijo kot državo z demokratskimi principi in za Slovence kot enakopraven narod v njej." Zato pa ne more biti za sedanje smernice SANSa in južnoslovanskega odbora, ki so proti tej Jugoslaviji in Sloveniji! V istem pojasnilu Rado izjavi, da "prihajajo med nas, na skrivaj in po ovinkih, poročila, ki slikajo položaj v vse drugačni luči, katere pa SANS in JSO (ZOJ-SA?) v svoji pristranosti popolnoma ignorirata. "Bratska slovenska kri teče v potokih..."

Na kratko, Rado je zoper partizane in verjame poročilom, ki jih dobiva nekdo "na skrivaj, po ovinkih..." To, da pride danes v svet marsikaj na tak skrivnost, zagoneten način, ni nič čudnega. Čudno je, da toliko ljudi rajše verjame poročilom, ki jih dobe "po ovinkih", kot o nim, ki prihajajo bolj naravnost

in brez skrivnostnega šušljanja, brez hujskanja in odkrivanja potokov "bratske krvi". Joseph Košak, ki stavi Proletarce večinoma vsega že mnogo let, je dne 29. januarja dopolnil sedemdeseto leto. On je nedvomno starosta slovenskih tiskarjev v Ameriki. Čestitke.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

milijone dolarjev za kositer, ki so združili v nikdar prenapolnjene žepe kositernih magnatov. Kadar je ekonomsko ozadje takšno, da je vsa oblast in bogastva osredotočena v mali peščici ljudi, dočim ljudstvo strada, je to ozadje pripravljeno za — revolucijo, kakor je gledališki odbor pripravljen za predstavo. Falanga in naciji so izbrali to priložnost.

Več o tem prihodnjic.

Pri nas

Političen boj postaja vsak dan ostrejši. Raznih kandidatov s predsedniškimi ambicijami je čezdalej več. Edino naš "krnel" se je bajje odpovedal te časti. Fant dobro ve, čemu jo odklanja. V svojem nedavnem govoru v Clevelandu je ponovno trdil, kako je leta 1919 otel Detroit pred Angleži. Govor je bil prav zanimiv.

Polemika v naših listih o Rusiji in partizanih se nadaljuje in včasih je že kar ostra. Jaz sem mnenja, da vse to mogoče ne škoduje; naj ima vsakdo priložnost izraziti svoje mnenje. A tu pa tam opazim nekaj, kar zveni zelo čudno. Na primer mnenje, da se Rusija bori edino zase, Amerika pa za vse človeštvo. Zakaj neki se bori že sedmo leto Kitajska? Izgleda, da je malo preveč altruizma na naši strani. Ali ne?

Argentina v novi vlogi

Argentina je pretrgala diplomatske stike z Nemčijo in Japonsko. Ameriško časopisje in radio je ta dogodek razglašalo kot veliko diplomatsko zmago zavezniških sil.

Eno je resnica: Ramirez in njegova "junta" so fašisti prav do mozga. Razlika je samo ta, da jim ta poteza za enkrat bolje nese.

Kaj bo argentinska vlada ukrenila glede Španije in njene falange, katere faktično opravlja sedemdeset odstotkov vsega volunstva v prid osišču?

Mogoče, da se ta mesec spreobrne tudi "caudilo" Francisco Franco in postane ugleden demokrat. Vse je mogoče na tem svetu.

Ruski relief

Jože Koršič iz Detroita je spet poslal \$10 za ruski relief. To vso to je prispeval Frank Gaber, s pojasnilom, da je \$4.75 od nje preostanek stavbnega sklada SND v Detroitu, pripadajoč pevskemu in dramskiemu društvu "Ljubljanski vrh", ki več ne posluje. Zato se je Frank Gaber odločil poslati ta znesek za ruski relief in če bo kdo izmed bivšega članstva ugovarjal proti temu, bo omenjeno vso to povrnjeno iz svojega žepa. Zraven je Gaber še sam dodal \$5.25, torej skupno \$10. Gaber iskrena hvala za prispevek in Koršiču za trud.

JEDRO OSVOBODILNEGA POKRETA V EVROPI

Publicijski odbor ZOJSA

V svoji nespametni kampanji mazanja in črnenja narodnega osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji, se je vlada kralja Petra in njen diplomatski aparat posluževal v glavnem starega in že obrabljenega orožja "boljševskega strahu". Kraljevska jugoslovanska vlada dobro ve, da je ta priljubljeni "argument" reakcije v vseh deželah in posebno še v tej, ter da bi se moglo s te vrste propagande najprej doseči njen destruktivni cilj. Dejstvo, da brez sijajne borbe boljševške Rusije bi vprašanje svobodne ali kakršne koli Jugoslavije sploh ne obstajalo, seveda ne prija gospodom in Kairu. Iz tega je pač dovolj jasno, da se vlada kralja Petra niti najmanj ne briga za bodočnost jugoslovanskega ljudstva, ampak predvsem za to, da se povrne na svoja prejšnja mesta in k svojim privilegijem.

Ameriško ljudstvo danes dobro razumeva ogromno vlogo, ki jo igra Rusija v tej borbi proti nacifašizmu in pozdravlja z navdušenjem uspehe rdeče armade, kateri zagotavljajo svetu končno zmago nad fašistično koalicio. Ali večina Američanov pa še ne razume, da je jedro današnjih osvobodilnih pokretov v Evropi sodelovanje liberalnih in kmečkih elementov s komunisti. V vseh narodnih gibanjih, pa bilo to v Jugoslaviji, Franciji, Italiji ali drugje, se komunisti udeležujejo v teh gibanjih, kot enakopravni partnerji. Ostali člani narodnega osvobodilnega gibanja nimajo nobenega strahu pred njimi, ker vedo, da veže vse skupni cilj in ideal, ki je: osvobodjenje dežele izpod fašističnega sovražnika ter vzpostavitev prave ljudske demokracije, kakršne večji del Evrope ni poznal pred to vojno.

Politika "boljševskega strahu" je doživela svoj končni poraz v Minhenu ter je v glavnem dovedla do današnjega svetovnega klanja, a narodi Evrope so uvideli in spoznali name, ki se je skrival za razpito "boljševsko nevarnost" in so odvrgli vsak strah pred sodelovanjem s komunisti.

Najboljši dokaz v tem nudi v svoji zadnji izdaji ameriški magazin "Life", v katerem je objavljen članek, ki opisuje napredek osvobodilne borbe na Danskem. Ta dežela je po vsem svetu priznana za demokratsko državo, a kaj se tam dogaja? Podtalni pokret, voden po konservativcu John Moellerju, sodeluje s komunisti, kateri niso imeli doslej takorekoč nobene važnosti v tej državi in posebno niso igrali nobene politične vloge. Zdaj pa konservativni elementi skupno z njimi vodijo borbo odpora proti skupnemu sovražniku potom podtalnega gibanja.

V današnji anti-fašistični borbi proti Hitlerju se ne vpraša kako je kdo politično opredeljen, ampak samo ako je voljan, da bje borbo proti skupnemu sovragu. Vsak iskren in pravi rodoljub, kateri se hoče boriti za osvobodjenje svoje rodne dežele in za vzpostavitev ljudske de-

mokracije, je dobrodošel. Beneš, Moeller, De Gaulle in drugi voditelji nove demokratske Evrope sodelujejo z vsemi antifašisti, brez ozira na politično prepričanje ali opredeljenje. Edini saboterji tega sodelovanja so profašistični in reakcionarni elementi, kakor so člani ubežne jugoslovanske vlade, toda ljudstvo je že te odvrglo na stran.

Jugoslovansko ljudstvo, ki v pretežni večini ni komunistično, danes ne vprašuje, ali je Tito komunist ali ni, pač pa le to, če se bori za osvobodjenje Jugoslavije izpod Hitlerja in za vzpostavitev ljudske demokracije po končani vojni. Ta narod je to potrdil s svojo dveletno borbo proti okrutnemu osvajačcu. Za njega je Tito postal slavni simbol osvobodilne fronte, simbol najsvetlejših narodnih in političnih idealov.

IZCRPEK POROČILA LETNE SEJE PODRUŽNICE ST. 1 SANSa

Detroit, Mich. — Ta podružnica je bila ustanovljena 7. februarja 1943. Izvoljen je bil stalni odbor in določilo, da bodo seje v obeh Slov. domovih in v cerkveni dvorani. Tako je bila dana prilika vsakemu, ki mu je za blagor našega naroda, da lahko sodeluje. Prostore za seje smo imeli brezplačno, za kar se najlepše zahvaljujemo. Sej je bilo v letu 1943 deset.

18. aprila smo imeli manifestacijo "Slovenskega dne". Sprejete so bile tri resolucije in poslano SANSu v Chicago.

30. maja je bil shod. Govoril je predsednik SANSa Etbin Kristan.

11. decembra smo imeli družabni večer na čast L. Adamiču. Prireditve je sijajno uspela. Nabralo se je \$488.50.

Podružnica ima 183 članov, 9 društev, klubov in ustanov ter 174 posameznikov. Letni prispevek je bil \$1739.75. Stroški so znašali \$1098.00. \$1000 je bilo poslanih v glavni urad. V blagajni je bilo 31. decembra 1943 \$655.94. Vse delo je bilo brezplačno. Odbor in članstvo se je zavedalo svojih dolžnosti, vsak je po svoji moči gmotno in moralno podprl SANS. Na žalost jih je še mnogo takih, ki do sedaj še niso pokazali nobenega razumevanja za naše veliko zgodovinsko delo. Tudi pri mladini, z malo izjemo, ni bilo dosti odziva.

Prisrčna hvala vsem za pošteno sodelovanje s prošnjo, da vsak član tudi v bodoče stori vse, da častno završimo veliko nalogo SANSa.

V odbor za leto 1944 so bili uradniki izvoljeni ponovno iz-
vzemši dveh podpredsednikov.
Dobili smo novo podpredsednico sestro Mary Rant.

Seje bodo vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne do junija, vsako prvo soboto v mesecu ob 8. zvečer od junija do oktobra in izmenoma v obeh Slovenskih domovih. Februarska seja bo v nedeljo 6. februarja ob 2. popoldne v Slov. domu, 17153 John R.

Prispevki za SANS bodo objavljeni v letu 1944 vsak mesec, da se lahko takoj popravi, če je kakšna pogreška. V letnem izkazu 1943 je bilo pomotoma izpuščeno: Ana Potočnik \$2 in Mike Music \$2. Na Adamičevi prireditvi pa: Young Menton's \$13.

V januarju 1944 so prispevali: Nabiralna pola Mary Knez: Martin Jamstich \$3, po \$1: Math in Helen Novak, Mary Knez, May Knez, Elisabeth Plahar, skupno \$7. Nabiralna pola Antonia Ločnikar: John Turk \$5, John Mezgec \$2; po \$1: Frank Reimsak, Jak Kapel, Jos. Hren, Battisto D. Carte, Frank Baloh, John Lamut \$10, John Potokar \$5, skupno \$27. Nabiralna pola Lia Menton: Jos. Smaltz 75c; John in Frances Berlitz \$5, Anton in Mary Jurca \$1, Jože in Lia Menton \$10, skupno \$16.75.

Na seji: Društvo 121 SNPJ \$20, klub 114 JSZ \$4, Math in Frances Urbas \$2, Frank in Viktorija Hrescak \$1, John Plahar \$4, Frank Nagel in soproga \$2, Louis in Jennie Urban \$5, Albert Kirin \$1, Mike Gregorich \$2. Skupno v januarju \$91.75. Vsem najlepša hvala. Na upravni urad se je poslalo \$600.

Vsa društva v Detroitu in okolici so prošena, da izvolijo svoje zastopnike za podružnico št. 1 SANSa in prijavijo njihova imena in naslove tajnici podružnice.

"Bulletini" in druga literatura Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev št. 1 in 2. januarske izdaje so prišli. Pri-
dite na sejo, da jih dobite.

Cetrto vojno posojilo je v teku. Prosi se, da vsak pošlje številke med to kampanjo kupljenih bonov (dopisnica zadržuje, lahko je brez podpisa), da se pošlje poročilo upravi SANSa v Chicago. Dokazimo z dejstvi, da nam je naša nova domovina prva.

Lia Menton, tajnica, 1205 Pal-
lister, Detroit 2, Mich. Tel. Madison 2864.

Petindvajsetletnica "Forward"

Zidovski dnevnik "Forward" v Chicagu je koncem januarja praznoval 25-letnico svojega izhajanja in dne 23. jan. izšel v slavnostni obliki.

Čikaški "Forward" je v tesni zvezi z dnevnikom istega imena v New Yorku. Oba sta posest iste družbe. Newyorški "Forward" je predhodnik čikaškega. "Forward" v Chicagu ima posebno na unijskem polju velike zasluge, pa tudi v socialističnem gibanju, dokler je bila stranka še enotna. Oddržil se ji je leta 1936 in od tedaj zastopa smernice Social-demokratske federacije. V politiki podpira od tedaj demokratsko stranko in Rooseveltovo administracijo.

Neglede kaj kdo sodi o sedanjih političnih usmerjenosti "Forwarda", vsakdo mu mora priznati, da je za socialistično in unijsko gibanje izredno veliko storil. V slednjem še deluje kakor doslej.

V jubilejni izdaji je tudi fascimile Rooseveltovega pisma, v katerem mu čestita k njegovi vztrajnosti v borbi za demokratske principe.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Pomen notice v Pravdi o separatnem miru

Napilak DONALD BELL

Dejstvo, da je Pravda poiskala v Kairu novico, ki je naperjena proti Angliji, ne pa proti Zed. državam, nikakor ni slučaj, kajti izredno lahko bi bilo vznepati sumničnja tudi proti Zed. državam.

Po obisku Molotova v Londonu in Washingtonu spomladi leta 1943, in po podpisu anglo-ruskega pakta, je bilo razmerje med Anglijo in Rusijo mnogo boljše kot med Rusijo in Zed. državami. Eden je bil ponovno posredovalec o priliki nespornosti, ki so se pojavila.

Toda že nekaj mesecev pozneje se je položaj spreobrnil. Predsednik Roosevelt je poslal v Moskovsko ambasadorja Davlesa in uvedel politiko razumevanja z Rusijo. Posledice so se pokazale o priliki moskovske konference treh zunanjih ministrov. Cordellu Hullu je bilo lažje sporazumeti se z Rusi kot Eden. V Teheranu je bil Roosevelt gost sovjetske ambasade in vse je bilo v najlepšem redu. Stvar je ta, da med Zed. državami in USSR ni nobenih dejanskih spornih točk, ker njihove interese sfere nikjer ne pridejo skupaj. Z Anglijo pa je čisto drugače.

Churchill je opazoval ta razvoj s precejšnjim vznemirjenjem. V poletju 1943 je večkrat poskusil doseči zvezo anglo-ameriških dežel in je šel celo tako daleč, da je predlagal, naj bi imeli angleški in ameriški državljani skupne potne liste. Do zdaj se stvar ni razvila naprej in se zdi pokopana. V slučaju take zveze bi bila seveda Anglija v idealnem položaju. Imela bi zvezo z obema najmočnejšima silama na svetu, ki pa se med seboj še nista mogli sporazumeti v 'em pogledu. Britanija bi dobila na ta način v svoje roke permanentno vlogo posredovalca.

Mesto tega pa se je pojavila polagoma in do gotove meje rivaliteta med obema anglo-saški silama glede naziranja o povojnem svetu. Tega tekmovalstva ne velja pretiravati, ker se omejuje na polje trgovine in morda tudi na zadeve pomorskih in zračnih sfer in potov. Poleg tega pa je tudi prav lahko mogoče, da pride do političnega sporazuma.

Ruski in britanski interesi v povojnih zadevah Evrope so seveda mnogo večji kot ameriški. Zed. države morejo sprejeti mnogo različnih rešitev — kar Angležem ni mogoče. To je vzrok, da je južnoafriški premier Smut s toliko skrbjo govoril o možnosti, da bo oslabilna Britanija v bodočnosti obdana od dveh orjaških držav, Amerike in Rusije.

Kdor razmišlja o poljsko-ruskem sporu glede meja in o napadu v Pravdi, mora premisliti ta vprašanja. V začetku je bila Britanija popolnoma pripravljena sprejeti vse ruske teritorialne zahteve, tako da je bil odpor proti njim v Ameriki mnogo večji. In da ni leto 1944 leto volitev, bi bila sprememba ameriškega stališča v tej zadevi meja še mnogo bolj očitna. Edino le skrbi in briga za one milijone volilcev poljskega pokolenja v Ameriki je preprečila, da ni vsa ameriška javnost proglasila Curzonove linije za najboljšo in najbolj pravično poljsko mejo. V Londonu pa je opažati drugačno strujo — vloge so zamenjane.

Po moskovski in teheranski konferenci je postalo jasno, da tri velesile svojih nespornosti niso bodo obravnavale v javnosti, temveč, da jih bodo poskušale izravnati diplomatsko. Ko so Rusi prekoračili staro poljsko mejo — kar je bila čisto vojaška, ne pa politična zadeva — tega niso omenile. Le poljska vlada v izgnanstvu je smatrala, da je prišel pravi trenutek za javno debato in je izdala svojo izjavo. Tu je stvar še razumljiva, kajti poljska vlada z Rusi nima diplomatskih odnosov. Seveda, res je tudi, da bi se bila mogla poslužiti Anglije ali Amerike za posredovalca, da pove, kaj hoče. To pa Poljakom ne bi bilo nič pomagal. Vsled tega so zanetili prvo odkrito prekanje v zavezniškem taboru, in sicer dobro vedo in zavedajo se tega, da s tem sejejo nespornosti.

zumljenje v zavezniškem taboru.

V političnem pogledu je ves spor rusko-poljska zadeva. Rusi uradno sploh niso opazili velikega razburjenja, ki je nastalo v Veliki Britaniji in Ameriki. Njihov odgovor je bil naslovljen edino le Poljakom. Zatem so začeli člani poljske zamejne vlade v Londonu dolga posvetovanja z angleško vlado. V angleškem zunanjem ministru so sledile konference za konferencami. In poljski odgovor, ki je bil zopet poslan v svet z velikansko reklamo, je bil sestavljen povsem očitno v sodelovanju z angleško vlado, in je bil tudi pozdravljen čisto javno kot Angležem dobrodošel.

To pa je seveda spravilo Ruse v nemalo zadrego. Čutili so, da se jih potiska v razgovore s poljsko vlado, na katerih bi bili navzoči Angleži in Amerikanci — in to v vprašanju, v katerem so bili že ponovno izjavili, da ne dopuščajo nobenih takih skupnih dogovorov.

Tu ne gre za to, kdo ima prav in kdo ne. V svetovni politiki je to le redko bistveni del vprašanja. Rusi so v tem slučaju le zavrgli predlog, o katerem je bilo vnaprej jasno, da ga bodo zavrgli. Obenem pa so dali duška svoji jezi napram tisti sili, ki jih je bila spravila v to neprijetno zagato.

In tu je zopet popolnoma vseeno, dali je bila oblika napada na britansko lojalnost pravilna in upravičena, ali ne. Jasno je, da ni bila. Politični namen pa je jasen — ako nameravajo Angleži nasluhiti svojo javnost proti Rusom, potem bodo Rusi tudi vplivali na svoj lastni narod v neprijaznem smislu napram Angležem.

Vsa ona vprašanja sentimentalne ali juridične vrste, ki so se pojavila v angleških in ameriških krogih o priliki prerakanja, ki se tiče te zadeve, imajo ravno tako malo smisla, in razjasni stvar ravno tako malo, kot ako bi kdo vprašal, da-li so Rusi ravni ali ket gentlemeni. Cilj ameriške politike je, priti z Rusijo do sporazuma v bistvenih vprašanjih. In ta politični cilj je treba zasledovati. Verjetno je, da se je bavlila nedavna konferenca med Cordellom Hullom in Halifaxom ravno s tem predmetom.

Za Ameriko pa bi bilo želeli, da porabi in izkoristi svojo nekoliko bolj ugodno situacijo v to, da razčisti ozračje med Veliko Britanijo in Rusijo.

Zeidler kandidat S. P. za milwauškega župana

Letos se bodo vršile v Milwaukee županske volitve. Socialistična stranka je nominirala za svojega kandidata Franka P. Zeidlerja, ki je brat prejšnjega župana Carla F. Zeidlerja, kateri je v prejšnjih volitvah porazil župana D. W. Hoana. C. F. Zeidler je bil potem pozvan v vojno mornarico in je v nji zaznamovan za pogrešanega že nad leto dni.

Vseh kandidatov za župana je osem. Med njimi je tudi nadomestujoči sedanji župan John Bohn.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Četrto vojno posojilo

Nahajamo se v kampanji za četrto vojno posojilo, v kateri se apelira na vse Američane, da poleg rednega kupovanja vojnih bonдов vsakdo kupi še en bond tekom te kampanje. SANS apelira na vse svoje člane in druge slovenske Amerikance, da se odzovejo klicu odločine ter da do skrajnosti vlagajo svoje prihranke v državne vojne obveznice. Eden izmed SANSovih namenov je podpirati vojni napor Amerike za hitro zmago nad fašizmom in nacizmom, kar pomeni tudi čimprejšnje rešitev stare domovine izpod nacifašističnega jarma. Kupovanje vojnih bonдов pomeni tudi večjo pomoč našim zaveznikom, zlasti sovjetski Rusiji v njenem velikanskem naporu, da stre hrbenico Hitlerjevi evropski trdnjavi. Čim več te pomoči prejmejo zavezniki od Amerike, tem manj se bo treba boriti našim lastnim ameriškim vojakom in toliko več življenj bo ohranjenih. In če je mogoče vojaku odkupiti njegovo življenje v dolarjih, ki kupijo vojni material, tedaj je pač naša sveta dolžnost posoditi te dolarje naši vladi in obenem obvarovati naše lastne vojake pred nepotrebnimi žrtvami. Dolžnost slehernega slovenskega Amerikana je kupiti ekstra vojni bond v tej kampanji!

Pomnožitev našega članstva

Poročila naših podružnic iz različnih naselbin in večji finančni prispevki so jasna priča, da se naši ljudje čedalje bolj zavestno dajo važnosti naše politične akcije. Vzlic temu bi SANS moral šteti več članov in imeti več podružnic. Čas za pristop je sedaj. Med nami je mnogo simpatičarjev in zagovornikov političnega programa, ki ga SANS vrši. To da samo simpatizirati in govoriti o našem delu ne zadostuje. Oboje je treba realizirati s tem, da vsakdo teh postane aktiven član lokalne podružnice; če podružnice ni, se naj ustanovi, če pa razmere tudi tega ne dopuščajo, tedaj postanite SANSov "član-at-large". Članarina znaša \$3 letno in se lahko pošlje naravnost v naš urad. Vsak tak član bo prejel iz SANSovega urada člansko karto, ki bo služila za dokaz aktivnosti. Ne smelo bi biti Slovenca niti Slovenke, katera bi ne mogla dokazati svojega članstva. Članska karta je do kaz udeleževanja v SANSovem delu. Med nami je še veliko oseb, ki se grozno postavljajo s svojim zanimanjem za SANS, ga hvalijo ali graja, materialno pa niso še ničesar storili zanj. Vrata v SANS so odprta vsem, ki soglašajo z njegovim programom. Članska karta pa je izkazilo vašega soglasja.

Nove podružnice

Nove podružnice so se ustanovile ali bodo kmalu ustanovljene v Luzernu, Pa., v Republicu, Pa., v Greensburgu, Pa., in v Lorainu, O. Prve tri bodo pod pokroviteljstvom društev SNPJ, četrto pa bodo tvorile skupna slovenska društva v Lorainu. Društva v drugih naselbinah so vabljena, da jim slede.

Naše aktivnosti

Podružnica šte. 48 v Collinwoodu sklicuje javen shod v SDD v nedeljo 5. marca. Za go-

vornike so vabljene Kristan, Adamič, Maletič, Drenovac in drugi. Podrobnosti bodo objavljene kasneje.

V Girardu, O., se tamošnja podružnica šte. 79 pripravila za shod enkrat meseca marca. Tajnik Frank Rezek je izrazil željo članstva, da nastopi Kristan in Adamič. Na tem shodu bodo lahko sodelovali naši rojaki iz Sharonu in okolice, Youngstowna, Bessemerja, Warrenu in drugih naselbin.

SANS in JPO

Nekatere naše podružnice sprejemajo prispevke tudi za Jugoslovanske pomočni odbor. Največ teh pošilja take prispevke naravnost blagajniku JPO, včasih pa pride kaka pošiljka v SANSov urad. V vseh takih slučajih je naš blagajnik obveščen, da dotično vsoto odpošlje na pristojno mesto. Od tajnika podružnice šte. 39 v Clevelandu smo o tem dejstvu bili opozorjeni, ker so se pojavile osebe, ki so prispevale za JPO in so domnevale, da JPO dotične vsote ni prejel. Brat Sušnik nas je informiral, da je vse pomožnemu odboru namenjene darove izročil lokalni postojanki JPO. Mi priporočamo, da se vsi prispevki za JPO pošiljajo naravnost na brata Jurjevca, blagajnika JPO. Če se pa kaka vsota pošlje v naš urad, smete biti zagotovljeni, da je izročena kamor spada.

Shod SANSa v Pittsburghu dne 22. januarja se je ob obilni udeležbi jako uspešno završil. Vršil se je pod pokroviteljstvom SANSa, JPO in Federacije društev SNPJ. Podrobnejša poročila sledijo iz ožjih virov.

Zvezni blagajnik Morgenthau je v svojem govoru ob-otvoriti kampanje za četrto vojno posojilo poleg drugih odpornih sil omenil tudi jugoslovanske partizane, ki se tako junsko borijo proti sovražnikom. Omenil ni nobene druge odpornosti v Jugoslaviji, niti ne zamejne vlade v Kairu. New York Times komentira o tem, da je to omenjanje menda uradno stališče ameriške vlade z ozirom, da ima Jugoslavija sedaj "dve vladi".

Mirko G. Kuhel, izvršni tajnik.

Jugoslavija v komisiji za Italijo

London. — ONA — Sporne točke glede jugoslovanskega zastopstva v zavezniški posvetovalni komisiji za Italijo so se zdaj poglabile radi vojaških dogodkov, ki so vojno približali Rimu, tako da je pričakovati po mnenju jugoslovanskih krogov, da bo vprašanje prišlo na mizo. Ti krogi so trdno prepričani, da vsled sedanjega položaja bivši ministrski podpredsednik Miha Krek ne bo takoj prevzel svojih poslov v tej komisiji.

Imenovanje Kreka je baje izrazilo protest maršala Tita in Ivana Ribarja, predsednika provizorične partizanske vlade. Njih argument je, da so voditelji edine jugoslovanske borbene sile, ki se bore ob mejah Italije zasedene od Nemcev. Ker pa se del zavezniških armad, ki se udeležujejo bojev v Sredozemlju, so zanje odločitve, katere bo ta komisija objavila, kar največje važnosti.

Krek se nahaja še v Londonu. Titova zahteva, da dobi mesto za svojega lastnega predstavnika, vsebuje za zedinjene narode precej tehničnih težkoč.

Prva je, da je komisija politično telo, v katerem imajo samo vlade svoje predstavnike. Jugoslovanska vlada v izgnanstvu pa je še vedno edina priznana vlada Jugoslavije. Titov pokret velja dozdaj za vojaško strujo, ki se bori na strani zavezniških sil.

Ker pa je najbrže nemogoče stvar urediti takoj, je verjetno, da bo Kreku sporočeno, naj zakasni svoj odhod, ter da svojih poslov še ne prevzame takoj.

AFL ima v armadi blizu poldrug milijon članov

Ameriška delavska federacija je imela v armadi ob koncu minulega leta že 1,350,000 svojih članov.

Italijanska dinastija dobro preskrbljena

Da si se je italijanski dvor dobro pripravil na vse slučaje, vendar se njegovo premirje z zavezniškimi končalo tako, da bi bilo mogoče oteži Rim pred nemško okupacijo predno bi mogla vanj zavezniška armada. Zato je veliko dragocenosti kraljeve hiše ostalo v Rimu, a kralj je s svoji vred le rešil svojo dragoceno kožo.

V Rimu pa so naciji zaplenili — kot poročajo dobro poučeni viri, 370 velikih kovčegov draguljev, kosov zlata in diaman-tov.

Dalje je imel Viktor Emanuel eno največjih zbirk starega denarja na svetu, med njimi okrog 50 tisoč starih cekinov iz vseh časov, od kar je v rabi denar. V njegovi zbirki je veliko cekinov tudi iz starih rimljanskih časov.

To je bil torej za nacije in dučejeve fašiste sijajen plen.

Vendar pa Viktorju Emanuelu in njegovemu sorodstvu ne bo sile, kajti poskrbel je, da ni bilo vse njegovo bogastvo v omenjenih kovčegih.

Nekaj misli o občevaranju z ljudmi

Vedeti moraš vedno, da ti nisi sam na svetu.

Ti in vsi drugi skupaj tvorijo sedaj živče ljudski red; zato ne preceenj samega sebe.

Pa tudi podcenjevat se ne smeš. Če hočeš biti mož, lahko moraš veliko več kakor mnogo drugih, in si lahko drugim ljudem nekaj.

"Česar ne želiš, da bi ti drugi storili, ne stori ti drugim." Tvoj prijatelj, tvoja žena, tvoj mož so bili tudi "drugi ljudje", dokuer jih nisi imel ali imela. Ne pozabi nikdar tega, kadar gre za "druge".

Ce sam osebnost nisi za neko stvar, je tudi drugim ne oznanjaj ali ukazuj.

Pojdi vedno najprej v sebe, preden hočeš planiti "ves iz sebe".

Govoriti in povedati ni isto. Govoriti moreš samo z jezikom; poveda pa lahko tudi z očmi, s kretjenji, z molkom.

Ljubezen do bližnjega zahteva pogum, ker zahteva vedno nove žrtve. Kajti ta ljubezen se mora izražati tudi v tem, da si upaš povedati prijatelju, da mu smrdi iz ust.

Nikdar se pred drugimi javno ne slači, tudi duševno ne. Vsak dan se vadi v občevaranju s samim seboj; kajti to je najboljša priprava za občevaranje z drugimi.

Ce bi bil clovek sam na svetu, ne bi nikdar lagal. Predzrost je podivjanost ali posurovelost v ravnanju z ljudmi ali njihovimi stvarmi.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski kolektar brošure in knjige, naj piše upravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu pridobene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.

Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnjak.
Pueblo: Ludvig Yoxey.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.

Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in Frank S. Taucher.
La Salle in okolica: Anton Udovich in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Orca in John Goršek.

Virden: Fr. Hirsch.
Waukegan-No. Chicago: Martin Jud-nich.

INDIANA.

Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit-Dearborn: John Zornik, Leo Junko St., Joseph Klarich in John Plachtar.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran in Jacob Kunstelj.
Hibbing: Frank Pipan.

MISSOURI.

St. Louis: John Spiller.

MONTANA.

East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Eranožnik.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

OHIO.

Akron - Kenmore - Barberton: Mike Kopach in Matt. Močnik.

Novo mesto središče partizanskih uporov

Dolenjska prestolnica Novo mesto je v sedanjih vojni preživela že veliko hudega. Dasi po prebivalstvu majhno mesto — morda jih je imelo ob pričetku te vojne z bližnjimi okolici vred nekaj nad 10,000, je strateško na zelo važni točki in vrh tega eno izmed najvažnejših slovenskih mest.

Da-li je res do kraja porušeno, kot je svoječasno poročal JIC v New Yorku, ne vemo. Znano pa je, da se v novomeškem okraju partizani bore od početka svojega gibanja. Sploh je vsa Dolenjska, Belokrajina, in teritorij dalje proti Karlovcu in tam okrog bojišče proti osišču, sedaj v glavnem proti nemški armadi, ker je italijanska izginila.

Rdeči križ v kampanji za prispevke

Kvota Rdečega križa v sedanjih kampanji za prispevke je do-ločena za čikaški okraj na dva-najst milijonov dolarjev.

Nesoglasja med Slovani v Mehiki

Casniška agencija ONA poroča iz mehiškega glavnega mesta, da se je tamošnja jugoslovanska kolonija izrekla na glasovanju za Tita in s tem za jugoslovansko osvobodilno vojsko, in pa da bo podpirala začasno vlado osvobodilnega gibanja.

Da-li je med mehiškimi Jugoslovani tudi kaj pristašev Petrove vlade v Kairu, to poročilo ne pove.

Poroča pa, da je nastal vsled nesoglasij med poljsko in sovjetsko vlado spor med Čehoslovsko zvezo v Mehiki in ondodnimi Poljaki. Čehi so sporočili Poljakom, da svojih prostorov ne bodo več delili z njimi, in vzrok tej odpovedi Čehov je, "ker so Poljaki v Mehiki pokazali protirusko usmerjenost."

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

SODELUJTE
V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV
VSI, KI SOGLASATE

S SMERNICAMI
PROLETARCA

DRŽAVLJANSKI
PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri iskanju za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedni-ki zedinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejema:
Knjigarna "Proletarca"
CHICAGO 23, ILL.
CHICAGO, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles.

Vodi jo George Marchan

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440

If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 80-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Rock Springs: John Jerab.

